

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา

“ภาพยนตร์” สื่อบันเทิงประเภทหนึ่งที่ได้สร้างความรื่นรมย์แก่ชีวิตคนไทย มาเป็นเวลายาวนานกว่าหนึ่งศตวรรษ นับตั้งแต่เริ่มเข้ามาในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ.2440 ภาพยนตร์ก็ได้กลายเป็นสิ่งบันเทิงชนิดใหม่ของคนไทยไปในเวลาอันรวดเร็ว ภายในระยะเวลาไม่นาน คนไทยก็สามารถคุ้นเคยกับการชม“ภาพที่เคลื่อนไหวได้” อันแปลกใหม่แสนตื่นตาตื่นใจ และการไปชมภาพยนตร์หรือ“หนัง” ก็ได้กลายเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในชีวิตคนไทยไปนับแต่นั้นมา วิธีการทางการค้าและการโฆษณาภาพยนตร์ในประเทศไทยยุคแรกเริ่มนั้น ได้ดำเนินและพัฒนาไปตามสภาพของตลาด เริ่มตั้งแต่การบรรเลงดนตรีหน้าโรงภาพยนตร์เพื่อใหม่โรงเรียกความสนใจจากผู้คนที่ซื้อตั๋ว การใช้รถม้าแห่ป้ายโฆษณา การแจกใบปลิวตามย่านชุมชน การติดโปสเตอร์กลางพื้นถนนหลวงทั่วพระนคร เรื่อยไปจนถึง การแจ้งความลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ จึงเห็นได้ชัดว่าภาพยนตร์นั้นเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง¹

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ภาพยนตร์เป็นสินค้าที่ถูกผลิตออกสู่สายตาผู้ชมอย่างต่อเนื่อง และยังคงได้รับความนิยมอยู่เสมอ แต่เนื่องจากสภาพสังคมและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ช่องทางการประชาสัมพันธ์บางอย่างที่ใช้กันในยุคแรกเริ่มจึงเลือนหายไป เพราะด้วยคุณค่าด้านความเร็วและเข้าถึงคนจำนวนมาก สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อกลางแจ้ง ซึ่งยังคงใช้อยู่ก็ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบเรื่อยมาจนเป็นอย่างที่เห็นในปัจจุบัน

ในความเป็นสินค้า ภาพยนตร์อาจนำไปใช้กับสื่อหลายประเภท ในการที่จะเผยแพร่และสร้างความรับรู้ (Awareness) แก่บุคคล แต่ช่องทางที่ดีที่สุดนั้นย่อมมีเพียงหนึ่งเดียว ภาพยนตร์มีลักษณะเด่นคือ เป็นภาพที่มีการเคลื่อนไหว หากไม่มีการเคลื่อนไหวก็ไม่ใช่อะไร ภาพยนตร์ สื่อที่ใช้ในการนำเสนอ ภาพยนตร์จึงควรมีลักษณะพิเศษที่เหนือกว่าสื่อชนิดอื่น กล่าวคือ โทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีลักษณะนั้น นอกเหนือจากการเป็นสื่อใกล้ตัว และมีอิทธิพลกว้างไกลแล้ว โทรทัศน์ยังเป็นสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียงด้วยการนำเสนอสดที่สมบูรณ์แบบเท่าเกือบทั้งหมด อาทิเช่น หุ่นจำลอง กราฟ ภาพถ่าย ภาพยนตร์ ฯลฯ ล้วนสามารถนำเสนอได้ด้วยโทรทัศน์ กล่าวคือการนำเสนอด้วยภาพและเสียงได้พัฒนาถึงจุดสูงสุดในรูปของสื่อ

¹อ้างจาก จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย , ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย ตั้งแต่แรกเริ่ม จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง , (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542) , หน้า 271.

โทรทัศน์ นอกจากนี้โทรทัศน์ยังเปิดใช้อย่างง่ายดาย ทั้งสามารถกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกใกล้ชิดเหมือนเป็นส่วนตัว² สื่อโทรทัศน์จึงเปิดโอกาสให้ผู้ชมเห็นในสิ่งที่ภาพยนตร์ต้องการนำเสนอได้ ไม่ว่าจะเป็น ปฏิสัมพันธ์ของตัวแสดง การต่อสู้ทำลายล้าง ความน่ากลัวของขวัญ สถานการณ์ชวนตลก ขบขัน ฯลฯ โดยโทรทัศน์จะมีบทบาทเสนอเพียงส่วนหนึ่งของภาพยนตร์แต่ละเรื่องๆ ไป เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้ชมอันนำไปสู่การไปชมส่วนที่เหลือทั้งหมดที่โรงภาพยนตร์ในที่สุด

ความน่าสนใจของภาพยนตร์ไม่ได้จำกัดแค่ภาพต่างๆที่ถูกบันทึกไว้บนแผ่นฟิล์มเท่านั้น บทบาทของภาพยนตร์จึงไม่ได้หยุดอยู่ที่ความเป็นสินค้า ที่ใช้โทรทัศน์เพียงเพื่อโฆษณาเพียงอย่างเดียว ภาพยนตร์ยังมีส่วนอื่นๆให้ค้นหาและสัมผัสซึ่งล้วนแล้วแต่น่าสนใจเช่นกัน ได้แก่ เบื้องหลังการถ่ายทำ หัตถ์ความคิดของผู้กำกับผ่านบทสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้แสดงต่อบทบาทในภาพยนตร์ ฯลฯ ซึ่งนอกเหนือจากนิตยสารภาพยนตร์ต่างๆ ที่นำเสนอเรื่องเหล่านี้อย่างละเอียดเพื่อกลุ่มผู้ชมระดับเหนียวแน่นแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็สามารถพบได้ในสื่อโทรทัศน์เช่นกัน แม้ว่าโทรทัศน์จะไม่สามารถเสนอข้อมูลได้มากเท่า แต่นั่นก็เปิดโอกาสให้เรื่องราวเหล่านั้นถูกแบ่งออกเป็นส่วนๆ อย่างพอเหมาะ และเชื่อมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนภายใต้การนำเสนอที่น่าสนใจชวนติดตาม เกิดเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับกลุ่มคนรักภาพยนตร์ขึ้น สอดคล้องกับแนวโน้มของสื่อโทรทัศน์อยู่ประการหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า นับวันจะยิ่งทวีความหลากหลายเพื่อตอบสนองผู้ชมเฉพาะกลุ่ม³

รายการวาไรตี้ นับได้ว่าเป็นทางเลือกที่ดีอย่างหนึ่งของการผลิตรายการเพื่อตอบสนองกลุ่มผู้ชมที่ครอบคลุมมากที่สุด เพราะรายการวาไรตี้จัดได้ว่าเป็นรายการบันเทิงประเภทหนึ่งที่ผู้ชมส่วนใหญ่ให้ความสนใจ เนื่องจากรูปแบบของรายการวาไรตี้มีเทคนิคในการนำเสนอแบบนิตยสาร (Magazine Program) ซึ่งปัจจุบันทางโทรทัศน์นิยมเรียกว่า รายการวาไรตี้ (Variety Program) กล่าวคือเป็นการนำเสนอที่เน้นให้มีความแตกต่างหลากหลาย ประกอบด้วยส่วนต่างๆที่เชื่อมโยงกันจนสมบูรณ์ในตัวเอง เนื้อหาของรายการก็เป็นแนวคิดกว้างๆ มีความยืดหยุ่นได้ ผู้ผลิตสามารถปรับเนื้อหาและรูปแบบได้ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดความน่าติดตาม หรือเพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ รายการคนมันมัน (Movie Zone) ที่ปัจจุบันยังคงออกอากาศอยู่เป็นประจำในทุกวันพุธ เวลา 00.30-01.00 น. ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. (Modern 9 MCOT) ก็เช่นกันเป็นรายการที่มีรูปแบบวาไรตี้ ที่ทำหน้าที่นำเสนอภาพยนตร์โปรแกรมใหม่ล่าสุดประจำสัปดาห์ ควบคู่ไปกับการนำเสนอข่าวความเคลื่อนไหวและเบื้องหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ทั้งไทยและเทศ

การนำเสนอภาพยนตร์ตัวอย่างผ่านทางโทรทัศน์ ในรูปแบบรายการวาไรตี้ เพื่อแนะนำ

² วิภา อุตมพันธ์ , การผลิตสื่อโทรทัศน์และวิดีโอทัศน์ , (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538) , หน้า 4-5

³ Graeme Burton , Talking Television , (Great Britain : MPG Books, 2000) , p.302

ภาพยนตร์เรื่องใหม่ๆให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้ชมรายการ มีกระบวนการผลิตแต่ละขั้นตอนอย่างไร เกิดอุปสรรค และปัญหาหรือไม่ อย่างไร ล้วนเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจเพราะผู้เขียนเองก็เป็นคนหนึ่งที่รักการชมภาพยนตร์ และเมื่อมีรายการที่ผลิตออกมาเพื่อผู้รักการชมภาพยนตร์ ซึ่งได้รับความนิยมจนออกอากาศมาได้กว่า 5 ปี เช่นรายการนี้ ผู้เขียนจึงสังเกตเห็นความสำคัญ ที่จะได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงที่มา และรูปแบบการนำเสนอรายการคนมันมัน
2. เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตรายการคนมันมัน
3. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา และอุปสรรคของการผลิตรายการคนมันมัน ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา

1.3 วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากการฝึกปฏิบัติงานในการผลิตรายการ โดยส่วนใหญ่อยู่ในขั้นตอนก่อนการผลิต คือ หาข้อมูล เขียนบท สำหรับการทำงานขั้นอื่นๆ ศึกษาโดยการสังเกตการณ์
2. ศึกษาจากการสัมภาษณ์ พุดคุย และขอคำแนะนำในเรื่องการผลิต ทั้งจากฝ่ายผลิตรายการ (โปรดิวเซอร์และผู้ช่วย) เพื่อทราบแนวความคิดและการดำเนินงาน ตลอดจนฝ่ายเทคนิค (ช่างเทคนิคฝ่ายต่างๆ) เพื่อรับรู้วิธีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ
3. ศึกษาจากบทโทรทัศน์ และเทปรายการคนมันมัน ที่เคยออกอากาศ
4. ศึกษาจากการค้นคว้าหนังสือ ตำราทางวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาในขอบเขตของขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการผลิต (Pre – production) , ขั้นตอนขณะผลิต (Production) , และขั้นตอนหลังการผลิต (Post – production) โดยศึกษาเฉพาะกรณีตัวอย่างคือ “รายการคนมันมัน” ซึ่งออกอากาศทุกวันพุธ เวลา 00.30 น.ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง Modern 9 MCOT (ช่อง 9 อ.ส.ม.ท.)

ศึกษารูปแบบรายการว่าใครดีว่ามีการเสนอเนื้อหา (Content) ผ่านรูปแบบ (Format) อย่างไรที่น่าสนใจ โดยศึกษาเฉพาะกรณี “รายการคนมันมัน ของบริษัท ดี.เอ็ม.อินเตอร์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด เลขที่ 767 อาคารนำสินประกันภัย ชั้น 7 ถ.กรุงเทพ-นนทบุรี แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ

กรุงเทพมหานคร ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมฝึกงานตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม 2546 – 21 กุมภาพันธ์ 2546 โดยร่วมปฏิบัติงานจริงในการผลิตรายการ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน เรียนรู้ระบบการแบ่งหน้าที่ และการกระจายอำนาจในองค์กรผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ ทราบทิศทางความถนัดของตนเองในกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ ตลอดจนเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.ได้เพิ่มพูนความรู้เชิงปฏิบัตินอกเหนือที่ได้รับจากบทเรียน รวมทั้งได้ทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับหลักการผลิตรายการโทรทัศน์
- 3.มีความพร้อมและมั่นใจเพิ่มขึ้นในวิชาชีพสื่อสารมวลชน สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมดไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในอนาคต

ชำนาญก หอสมุด